

BUTLLETÍ
DELS
MUSEUS D'ART
DE
BARCELONA

VOLUM VII
1937

PUBLICACIÓ DE LA
COMISSARIA GENERAL DE MUSEUS
«POBLE ESPANYOL» DE MONTJUIC
BARCELONA

IGNASI ZULOAGA AL NOSTRE MUSEU

Aquest article de Carles Capdevila fou escrit a les darreries de l'any 1934, i des d'aleshores el teníem a la nostra cartera d'original a publicar.

L'inserim avui en ocasió del traspàs del seu autor, i com a complement de la necrologia anterior.

Aviat farà quaranta anys que Santiago Rusiñol, en les seves cròniques parisenques publicades a «La Vanguardia» i aparegudes després formant un llibre amb el títol d'*Impresiones de Arte*, presentava Zuloaga com un dels companys d'estudis i de facècies d'aquella època benaventurada que se n'ha dit de la bohèmia. Rusiñol parlava d'aquell xicot basc amb cordial admiració i aquest padrinatge era més que suficient perquè el nom de Zuloaga entrés en els medis «modernistes» barcelonins d'aquells anys amb tots els honors que eren tributats als temperaments independents disposats a hostilitzar a tothora amb la ironia, la sàtira i amb les obres, l'art oficial de l'època.

Per això, tot i que l'art de Zuloaga no tenia res de comú amb la modalitat de l'impressionisme que feia forrolla a Barcelona, i malgrat de no ésser català, la pintura de Zuloaga fàcilment conquistà a Barcelona una consideració i un respecte, que potser cap altre artista foraster, exceptuant Regoyos, que tantes afinitats d'escola i de sensibilitat tenia amb el modernisme català, no ha gaudit entre nosaltres.

Durant els primers anys de la seva carrera, Zuloaga trobà un públic més propici i més comprensiu a Catalunya que als centres artístics espanyols. I, no obstant, la pintura de Zuloaga ha estat sempre de neta ascendència espanyola, sobretot en els primers temps, quan encara el pintor no havia caigut en el partit pres de les síntesis racials que en molts moments l'han aproximat perillosament a l'«espanyolada» per al gust dels *touristes* de l'exotisme i del tipisme cuinat amb les espècies d'una literatura excessivament unilateral i tendenciosa.

Zuloaga, quan anà a il·lustrar-se en els muscus de París, Londres i Itàlia, estava saturat del Prado, on havia treballat assíduament, i aquest primer contacte li deixà un séc tan profund que totes les adquisicions espirituals posteriors no pogueren fer desaparèixer. Les peregrinacions per Espanya, les estades a Sevilla, Segòvia i altres ciutats típiques, la visió dels tipus i dels paisatges castellans espectrals, solitaris i sorrruts, el féu retornar tècnicament més ben armat a la seva concepció estètica originària.

De la pintura espanyola, però, se n'apropià el dramatisme, el realisme expressiu de les figures, la severa sumptuositat dels accessoris, i renuncià a l'atmosfera, al realisme totalitari de Velázquez, a la vibració composicional del Greco, a la paleta innumerable de Goya. Zuloaga s'ha apuntalat sempre en els negres i en els tons densos, en les harmonies greus i en la fermesa del dibuix. La seva preocupació ha estat el caràcter, i el pintor ha trobat els millors temes en els accessoris i en tot allò que és secundari en la composició.

L'evolució de l'art de Zuloaga es pot seguir sense esforç en les tres teles que posseeix la Junta de Museus. La primera fou adquirida en l'Exposició d'Art de l'any 1896. Segurament que fou la primera adquirida amb destinació a un museu oficial. Recordo la sensació que al cap d'uns quants anys produïen entre la joventut de final de segle aquelles dues figures femenines — Amigas es titula la tela — pintades amb decisió admirable, pinzellada ampla i llisquent, gairebé de primera intenció, dintre una gamma de negres i ocres i amb una sàvia simplicitat, que delata una vaga influència de Manet. En aquesta obra primerenca, no hi ha grans preocupacions ètniques, ni cap propòsit de síntesi interpretativa. El pintor ha pres els models amb visible ingenuïtat i els ha descrit amb el llenguatge que li era familiar, sense segona intenció.

En canvi, en la composició *Mis primas*, obra molt posterior, el pintor ha perdut el seu candor primitiu. Volent fer una cosa més representativa, més racial, no arribà ni de bon tros a l'autèntica espa-

nyolitat pictòrica de *Amigas* i es desvia cap a interpretacions capcioses d'una realitat més literària que vivent. És l'època en què el fons juga un paper de comentarista epigramàtic i moralista, disposat per donar una transcendència psicològica a les figures, que les minimitza pictòricament. Aquí és on ressalta més l'acuitat

complexitat és més visible encara en el *Desnudo femení*, adquirit en l'Exposició Internacional celebrada el 1929. La figura, ajeguda amb indolent coqueteria damunt d'una mantellina blanca estesa en un llit de repòs, d'un carmí desmarxat, ressalta animada pels reflexos que animen d'uns rosats fugitius la carnació que

✓ Ignasi Zuloaga. — «Amigas»
(Museu de Belles Arts de Barcelona)

narrativa dels accessoris: les blondes, els nàcars, les teles, les pintures, àdhuc el maquillat, prenen una preponderància extraordinària i els negres traspuen per tot, i entenebreixen deliberadament la composició, que es retalla damunt del fons arbitrari sense que de l'atmosfera que el pintor hi crea en participin gens les figures que ocupen el primer terme.

En aquesta tela, la tècnica és més complexa que en aquella anterior, i aquesta

fan més brillant els panys d'una draperia verda que tanca la composició, que es perd en un fons neutre de línies indecises. El nu, especialment en els fragments més lluminosos, és tractat amb un empastat que deixa traspasar el negre que ha dibuixat la figura. Això també és visible en el cap tractat amb la mateixa tècnica, com si el pintor busqués un resultat semblant al dels retrats del Greco.

Indubtablement som molt lluny de la

combinat amb aus. A l'interior de les altres quatre guirnaldes, o sia, les que arriben al mig de cada un dels quatre costats del manton, s'hi veu una pagoda. El teixit i el serrell són blancs; els brodats, de tots colors.

Fig. 13. El teixit i el serrell són blancs. Sobre aquest fons s'estén una intensa combinació de papallones, aus i flors de petit tamany, brodades en sedes de colors delicats. La intensitat de les figures, auxiliada de la justesa dels colors, aconseguix un conjunt harmònic i senyorial. Aquest conjunt es divideix en quatre dibuixos situats a cada un dels angles del manton. Els de cada dos angles oposats, són iguals, de manera que entre els quatre dibuixos hi ha solament dos temes.

ADELAIDA FERRÉ DE RUIZ - NARVÁEZ

(Acabarà)

INGRÉS D'OBRES DE SOLER DE LES CASES

Com dèiem en el número del mes d'abril del 1935, el dia 17 del mes de febrer d'aquell mateix any havia mort a la nostra ciutat el distingit artista Ernest Soler de les Cases, autor de diverses obres literàries i pictòriques, i entre aquestes últimes d'una adquirida per l'Ajuntament en una de les Exposicions Oficials de Belles Arts que se celebraven anualment a la nostra ciutat.

Aquesta obra figura en una de les sales de la secció moderna del nostre Museu d'Art de Catalunya.

Després del traspàs els seus hereus han concertat un acord amb la Generalitat, a conseqüència del qual han ingressat a la Institució del Teatre els originals literaris de Soler de les Cases i als Museus d'Art els de caràcter pictòric, a més d'alguns altres objectes de positiu interès artístic.

Entre els primers cal esmentar un lot voluminós de dibuixos que acusen les conegudes facultats del seu autor i que han vingut a enriquir considerablement

la secció d'obres d'aquesta naturalesa que hi ha a la nostra Biblioteca Especial d'Art.

Quant a les obres pictòriques hi ha unes quantes teles que pertanyen a diferents èpoques de la llarga i turmentada vida de l'artista, cada una de les quals

Ernest Soler de les Cases. — Autoretrat

evoca el moment en què fou creada, i que en conjunt són d'un valor evidentment interessant.

Són aquestes: «Un bateg a Campins», -1
 «Un casament a Campins», -2 -3✓
 «Cementiri de Cervelló», -4✓
 «Quadra d'una casa de camp de Cervelló», -5V -6V
 «Galliner», -7
 «Emmotllats de guix», -8
 «Pati d'una casa de camp», -9
 «Bust d'home», -10
 «Retrat d'home jove», -11
 «Jesucrist camí del Calvari», -12
 «Noia pregant» i l'«Autoretrat» que re- -13
 produïm.

L'ingrés fet als Museus pels hereus de

16 l'any 1 "Cementiri rural" donada a Rosa Herman (la hereu). - No se a qual se correspon de

BUT 1937 p. 125 → "Ingrés d'obres de Soler de les Cases"

Soler de les Cases comprèn, a més, unes obres pictòriques d'altres autors que pertanyen a l'artista traspassat.

Entre les obres d'altres autors hi ha les següents: «Noia en un jardí», de Tomàs Padró; «Gallines al corral», de Modest Urgell; «Marina», de Mas i Fontdevila, i «Pietat», escultura d'Agapit Vallmitjana.

Finalment són de remarcar uns interessants exemplars de mobiliari. Són un llit, un mirall i un tocador de caoba ornada amb talla daurada, d'estil imperi i època isabelina. Per llur construcció recolzen la sòlida tradició de l'ofici a casa nostra i per llur aspecte artístic constitueixen un eloqüent i qualificat testimoni de les tendències dominants en els dies en què foren construïts. Cal dir també que aquests mobles foren usats en vida pel pare de Soler de les Cases, el famós dramaturg Frederic Soler, que finà en aquest mateix llit. Aquests mobles han passat a formar part de les col·leccions del Museu de les Arts Decoratives de Pedralbes.

L'EXPOSICIÓ D'ART MEDIEVAL CATALÀ DE PARÍS

A l'hora en què escrivim aquesta informació, segurament s'haurà inaugurat a París l'Exposició d'Art Català Medieval, de què venim parlant en els nostres darrers números.

Abans, doncs, d'aquesta inauguració s'han ultimat els treballs de recopilació i transport a París de les obres que són exhibides en aquesta manifestació artística.

La recopilació s'ha fet a base d'una selecció de les obres pertanyents al nostre Museu d'Art de Catalunya i de les que hi ha en diverses poblacions catalanes.

Aquesta darrera aportació s'ha fet a petició de la Comissaria General de Museus, i ha estat encarregat de complimentar-la el secretari tècnic del Comitè de l'Exposició Josep M. Gudiol.

No cal dir que entre els museus i mu-

nicipalitats que han contribuït amb llurs aportacions, hi ha el Museu de Vic.

Aquest Museu ha deixat per a figurar en l'Exposició quatre de les vàries arquetes que formen part de les seves col·leccions; la creu d'argent del segle XIV que ocupa un lloc destacat dintre d'aquestes col·leccions; un dels seus frontals romànics, el nomenat de Sant Martí, exemplar valuós que completarà magníficament la sèrie d'obres d'aquesta època corresponents al Museu de Barcelona; l'interessant frontal de seda roja brodat, amb figures representatives dels quatre evangelistes i, finalment, el famós retaule de Borrassà, que és compost d'una peça central, dues laterals i la predella, i que, pel seu caràcter i les seves diverses qualitats, constitueix un eloqüent testimoni de l'obra d'aquest artista.

D'aquest pintor hi ha estat enviada una altra obra no menys notable. És el retaule de Manresa, del qual tant s'han ocupat els historiadors de l'art.

Girona ha fet una aportació important. En primer lloc cal esmentar el famós tapís de la Creació, tema obligat de tots els entesos en aquestes matèries. Seguidament cal remarcar la no menys notable estàtua dita de Carlemany, escultura de marbre de Jaume Cascalls, que se suposa és l'efígie d'aquell emperador. A més, s'hi sumen dues creus processionals del segle XIV, una de les quals ornamentada amb esmalts, i dos còdex miniats: un el de les Homilies del Veda, i altre el de l'antic monestir de les Bernardes. Finalment hi ha el valuós altar de plata repussada i el baldaquí de la mateixa matèria, considerats com a veritables joies en aquesta branca de l'antiga producció artística de Catalunya.

Esmentarem, per últim, la importantíssima creu de Vilabertran, que segurament cridarà l'atenció de tots els visitants de l'Exposició; la de plata repussada que figura entre les col·leccions de Perelada; un calze i un Crist de talla, cedits per l'Ajuntament de Lleida, i el retaule dels Sants Joans Baptista i Evangelista que pertany a Tarragona.

A aquests exemplars s'hi junten els dels Museus de Barcelona, que passen d'un

Fig. 24. — Estampa de Sant Vicenç Ferrer, unitat solta d'una de les seriacions establertes per a l'adequada instal·lació dels exemplars, en relació a la història religiosa de Catalunya i els seus antics dominis

Dins aquest aplegament, que hauria de formar part integrant d'un corpus general de la nostra imatgeria popular, l'ordre temàtic en l'agrupament dels exemplars és preferible a l'estricta ordre alfabètic. Així com en les col·leccions de goigs resulta molt apropiada i interessant la col·locació segons l'ordre topogràfic, per contrades, termes i localitats, així també les estampes poden agrupar-se segons temes de caràcter genèric, com són la iconografia dels patrons barcelonins, la montserratina, les de Sant Jordi, Sant Josep Oriol, Sant Vicenç Ferrer (fig. 24), etc.

En un termini, no pas molt llunyà, el lloc més adequat per a les nostres estampes, esguardant llur ple rendiment, serà el projectat Museu de Folklore de Catalunya, on tants materials avui esparsos podran aplegar-se.

ESTEVE CLADELLAS
Bibliotecari dels Museus d'Art

L'OBRA DE JOAQUIM SUNYER AL NOSTRE MUSEU

Sembla que ja fa temps que es va acabar la discussió i que avui ja no és matèria de dubte per a ningú que un museu d'art, a més del que pugui ésser — i cal que ho sigui en la més gran amplitud possible — considerat sota el seu estricte aspecte de magatzem de dades i documents, instrument d'estudi i recull de realitzacions, ordenat, seriat i ben endregat, ha d'ésser, també, una expressió vivent i palpitant de tot allò de què les peces que hi són guardades són només una mostra, tan extensa com es vulgui, però mostra al cap i a la fi: aquella atmosfera peculiar que envoltava la creació de cada un dels exemplars que guarda el museu, en la qual col·laboraven època, records, influències, aversions, xocs i retops, pesant amb tota la seva complexitat en l'esperit que creava aquell exemplar, i li donava la seva fesomia, invariable ja per sempre més.

És aquesta convicció i el desig de fer-la

✓ J. Sunyer. — «Bust femení»
(Museu d'Art de Catalunya)

✓ J. Sunyer. — «Place Pigalle»
(Museu d'Art de Catalunya)

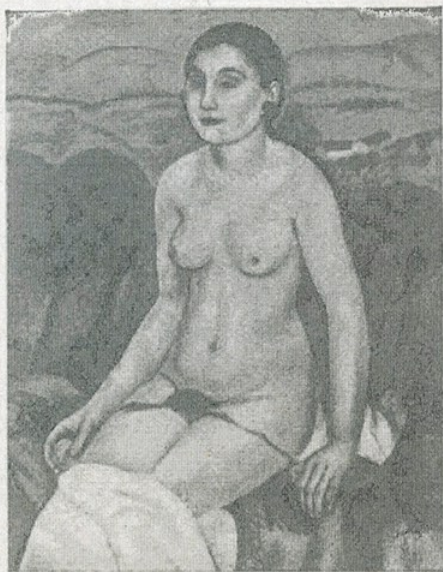
✓ J. Sunyer. — «Versalles»
(Museu d'Art de Catalunya)

✓ J. Sunyer. — «Deshabillé»
(Museu d'Art de Catalunya)

✓ J. Sunyer. — «Matrimoni»
(Museu d'Art de Catalunya)

✓ J. Sunyer. — «Noia nua»
(Museu d'Art de Catalunya)

èpoques reculades — en una gradació i en una proporció qui sap si arbitrària — com pot ésser-ho la que ens serveix avui

✓ J. Sunyer. — «Grup de dues nenes»
(Museu d'Art de Catalunya)

per a veure el passat — però clara i entenedora, no és pas feina planera, diem, el discerniment de la brossa i el gra, la tria entre allò que és anecdòtic i allò que és substancial, separar allò que només és una rauxa d'allò que quedarà ja incorporat per a sempre al tresor de les adquisicions de l'esperit. Ens trobem massa prop de la picabaralla, massa interessats en un o altre sentit, massa ence-

✓ J. Sunyer. — «Maternitat»
(Museu d'Art de Catalunya)

gats per la polseguera del moment, per a poder veure clar, històricament i estèticament considerat, el que és vertaderament representatiu i, per tant, mereixedor d'entrar al museu amb tots els honors, i el que no ho és, el que, fruit de més o menys crit avui, té prou pes i prou valor de cara a la perennitat o no és res que presenti una categoria de permanència.

Tot amb tot, bé ens hi hem d'atrevir. I més quan, com amb el nostre Museu d'Art Contemporani, volem fer alguna cosa que sigui un reflex i un testimoni de la vida, de les nostres arts d'avui, on totes les valors tinguin la seva representació

i on hom pugui seguir llurs vicissituds, llurs canvis i llurs fluctuacions. Així s'està fent ja i, al costat de les belles col·leccions d'obres disperses de molts dels nostres joves mestres, que esperen el seu torn per anar completant llur representació, comptem ja amb sales monogràfiques de més d'un dels nostres artistes més rellevants. Tals són les de Nonell, Canals, Picasso, Manolo, etc.

✓ J. Sunyer. — «Tototz»
(Museu d'Art de Catalunya)

I tal és la que motiva avui aquestes ratlles, dedicada al pintor Joaquim Sunyer.

* * *

De Joaquim Sunyer compta actualment el nostre Museu amb una col·lecció prou abundosa perquè hi puguem trobar ben representada la personalitat del nostre pintor.

Joaquim Sunyer es troba en un tombant de la seva obra pictòrica ple de maduresa, on el seu esperit és ja reposat

✓ J. Sunyer. — «Retrat de Maria Llimona de Carles»
(Museu d'Art de Catalunya)

de totes les aventures i on no és pas probable que ens surti amb l'inesperat d'un canvi d'actitud que trashedi de cap a peus la seva concepció. No és prou vell

✓ J. Sunyer. — «Retrat»
(Museu d'Art de Catalunya)

i el seu talent és massa viu perquè ens el puguem imaginar ficant-se en un carreró per anar repetint-se indefinidament dins el conreu d'una modalitat en la qual tan i tan belles troballes ha realitzat, però sí ha estat portada amb prou gradació, sí han anat sortint prou en una conseqüència espiritual a bastament lògica cada una de les seves diverses expressions, dins aquell séc personal que l'ha fet sem-

de cosa completa i arrodonida que, sense haver de negar res a les seves possibilitats, ens incita a la seva contemplació dins un conjunt cíclic, cosa que no ens sembla pas massa gratuïta ni desencertada.

Ha pesat prou en la vida del nostre art contemporani la personalitat de Joaquim Sunyer, ha acumulat prou atenció, ha suscitat prou controvèrsies — avui, llunyanes ja —, ha exercit prou influències damunt

J. Sunyer. — «Defores de Sitges»
(Museu d'Art de Catalunya)

pre inconfusible, fins arribar a la d'avui, que podem mirar-nos-el ja en una visió de conjunt sense cap por que ens surti amb una sorpresa que desbarati totes les nostres apreciacions.

Tot amb tot, no hem pas de donar per tancada, ni molt menys, la representació de Sunyer al nostre Museu; actualment l'artista és al ple de la seva carrera i ens pot oferir encara realitzacions tant o més savoroses que les que ens ha donat fins ara. Però, com diem més amunt, del conjunt de la seva obra i la seva culminació en l'etapa actual es desprèn una sensació

tantes d'altres personalitats en els temps de llurs primers tempteigs i recerques, i fins més enllà i tot, que, encara que no comptés amb res més, n'hi hauria prou per a fer necessari el seu ingrés, i en un conjunt com més complet possible, al nostre museu d'art modern. Sense la figura de Sunyer quedaria obert un trau en el panorama de la nostra pintura contemporània que no hi hauria manera d'emplenar sense escamoteig o trampa.

Honestament, hom pot jutjar l'obra de Joaquim Sunyer de moltes maneres, hom pot expressar totes les reserves que vul-

gui, hom pot fer al nostre artista més d'un retret, que potser no seria del tot injustificat, però el que no pot fer-se sota cap aspecte sense violència per a la veritat i la justícia és negligir-lo, ignorar-lo o deixar-lo de banda en voler establir un panorama, per sumari que sigui, de l'art català al segle xx.

món, que Sunyer féu les seves primeres armes.

No era pas, certament, aquell Sunyer del París d'aleshores, el personalíssim, conscienciós i autòcton que després es va anar perfent i definint. Els primers anys de recerca, d'indecisió i d'estudi d'un temperament tendre encara enfront les influències del medi i la seducció de la voga per ben dotat que sigui, no són

✓ J. Sunyer. — «Paisatge mallorquí»
(Museu d'Art de Catalunya)

La vida artística de Sunyer, com es pot dir de la de tots els pintors i escultors catalans de la seva promoció, començà amb l'acabament del segle, i a París, aquell París centre i bressol de tot l'art modern, per on havien passat ja tants dels nostres, que n'havien portat tant i tant de bo per a l'estímul, la creixença i el desenvolupament de les nostres arts. Fou en aquell París, amb l'enlluernament del seu prestigi, amb l'atracció del seu somriure, la intensitat de la seva activitat intel·lectual i artística que captava la voluntat de tots els joves artistes i lletraferits d'arreu del

pas propis per a l'eclosió d'una individualitat ferma i decidida, encara que, com en el cas de Sunyer, la pesquisa, la interrogació i el dubte fossin guiats per un esperit agut i sensible que sabia fer-se sentir a través de totes les influències. Toulouse-Lautrec, Monet, Daumier, Renoir, de cinquanta altres mestres més trobem el ressò en aquelles teles dels primers temps del pintor sitgetà. Escenes de carrer, de suburbi, interiors, paisatges dels voltants de París, retrats de gent de lletres i bohemis, teles en les quals se'ns mostra adés irisat, vague, tendre i emboi-

✓ J. Sunyer. — «Retrat d'Hortènsia Miró»
(Museu d'Art de Catalunya)

✓ J. Sunyer. — «Maria-Dolors»
(Museu d'Art de Catalunya)

✓ J. Sunyer. — «Victòria, la filla de l'autor»
(Museu d'Art de Catalunya)

✓ J. Sunyer. — «Retrat de Maria Dolors Batet»
(Museu d'Art de Catalunya)

rat, adés enèrgic, acusant fermament el caràcter, deliquescents i pintorescs, ahrivat i espontani.

Són d'aquells primers quinze anys passats a París pel nostre artista, bell nombre d'olis, aquarelles, litografies i aigües-forts, destinats, molts d'aquests darrers, a la il·lustració de revistes, i bastants dels primers, al cultiu d'aquell pintoresc es-

Però no era pas allò el que havia de conquistar a perpetuïtat l'esperit del nostre pintor, ni tampoc l'havia de retenir per gaire temps. Si per incidències circumstancials s'havia decantat cap allò que podríem anomenar la facècia pintoresquista, el seu talent no se'n podia pas sentir satisfet. El seu sentiment de pintor hi trobava a faltar aquella sabor de

✓ J. Sunyer. — «Tres donzelles al camp»
(Museu d'Art de Catalunya)

panyolista que no fou pas Sunyer el primer en explotar.

Era en aquells temps de primers de segle que aquest pintor embadalia l'espectador belga amb les seves trameses de teles dins aquest gènere, del qual sabia treure tot el partit a què l'anècdota dels temes i l'engrescament del públic per aquest cantó es prestaven. En 1908, la seva aportació a *L'Oeuvre des Artistes*, de Lieja, de tres teles dins aquesta tònica, li conferia un unànime aplaudiment.

veritat necessàries al treball de l'artista perquè aquest pugui donar de si tot allò de què és capaç. Per això Sunyer va decidir-se a anar a cercar per a la seva obra un substantacle més sòlid i més real que tota aquella anècdota epidèrmica i virolada, i va tornar al seu recés pairal de Sitges, on el repòs, la represa de contacte amb si mateix i l'ambient asserenat d'aquell paisatge, li havia de permetre l'eclusió del que portava dintre, ric de tot el passat, havent expremut totes les ensenyances, havent assimilat totes les expe-

J. Sunyer. — «En el camp»
(Museu d'Art de Catalunya)

riències, clarificat i treballat a través de tot allò que, si podia haver estat una marxa, era, també, un bon alligonament i el contrast que li havia servit per a encaminar-se cap al descobriment del que vertaderament era i del que havia d'informar la seva autèntica personalitat.

Establert ja a Sitges des d'aleshores, si ha viatjat, encara, si ha voltat per Espanya i per Itàlia, i ha anat a París altres vegades, ha estat sempre per poc temps i per a tornar a casa. Sunyer s'havia lligat amb la terra i és d'aquesta unió que n'han pervingut els millors fruits.

Fou per l'abril del 1911 que, a l'inoblidable Faianç Català, regentat per aquell enyorat Santiago Segura, Joaquim Sunyer es donà a conèixer al nostre públic. Fou una exposició que desorientà més que no va satisfer. Barrejats amb els paisatges del seu últim temps d'estada a París, que queien de ple dins la concepció impressionista, hi figurava ja l'inici d'aquell re-

trobament de l'artista en prendre contacte amb la seva terra. Les eixutes estructures de Garraf eren vistes per uns ulls esbandids i expressades amb una fórmula austera i precisa on desapareixia l'atmosfera i tota vibració per assenyalar enèrgicament i un xic bàrbara aquella topografia tan llunyana de la teatralitat i de l'emboirament. Fou més d'un, però, qui sabé veure l'artista que se'n descobria en aquella exposició que ens mostrava l'acabament d'una tònica, per exhaurides ja les seves possibilitats per a l'esperit que se'n servia, i el naixement d'una de nova, verdelosa i àcida, però plena de promences, de realitzacions ja.

Amb els paisatges de Garraf començava una segona etapa en l'art de Joaquim Sunyer, una segona etapa, però, que era la primera de la seva pròpia personalitat, etapa el punt central de la qual era la tela Pastoral que saludà Joan Maragall des de la revista *Museum* amb

✓ J. Sunyer. — «Cala Forn»
(Museu d'Art de Catalunya)

aquell emocionat article que tots recordem.

En aquella tongada àcida i forta, en la qual era gairebé totalment eliminat, qui sap si per obra d'una certa reacció envers les anteriors preocupacions impressionistes, el colorisme. Sunyer era molt més afecte a les estructures i al ritme linial que no al matís i a la llum.

Temps després, barrejant-se amb aquesta manera, n'anava sortint una altra, més humana, menys eixuta; no hi era abandonada la rigorositat formal, l'obsessió del concret, però tot s'hi amorosia amb un respir més cordial. Sunyer no era pas, com no ho és tampoc avui, allò que se'n diu un colorista, però en aquelles teles s'hi anava introduint la sensació del color i aquell sentit de la seva harmonia que en la darrera — l'actual — etapa de l'artista arriba a la més alambinada subtilitat.

Una i altra d'aquelles maneres eren

exercides, especialment, en temes de paisatge en els quals la figura humana intervenia moltes vegades com un element més de la composició. Alternant amb aquests paisatges, Sunyer dedicava també la seva atenció als interiors rústecs amb figures i al nu; el bodegó no ha estat mai una especialitat massa cultivada pel nostre artista. La segona etapa que hem assenyalat en l'activitat sitgetana de Sunyer té la seva representació més genuïna en la tela *Cala Forn*.

Hem de fer observar, però, quan assenyallem aquestes etapes, no podem fer-ho més que per aproximació i sense pretendre establir-les cronològicament d'una manera absoluta; es mesclen de manera que és impossible destriar-les, però no gens menys, són ben patents i visibles. Com passa amb tota cosa vivent, natural i espontània, no es marquen pas amb una neta solució de continuïtat, ans al contrari, la creixença de la nova es va fent

* * *

mentre l'anterior s'acaba. Així, de l'una a l'altra de moltes teles que l'artista ha anat produint durant aquests traspassos, notem aquestes diferències, que subsisteixen per un temps més o menys llarg, fins que la segona modalitat ha ocupat plenament el lloc de la primera en l'esperit de l'artista.

Tota aquesta corba que marca la producció de Joaquim Sunyer es pot constatar en el conjunt d'obres de l'artista que són guardades en el nostre Museu d'Art Contemporani. Des dels primers temps, a París, fins avui, tenim el testimoni de

✓ J. Sunyer. — «Noies amb coloms»
(Museu d'Art de Catalunya)

Després de la tongada que assenyala Cala Forn, Sunyer entra de ple en la nova que, cada vegada més intensa, cada vegada més delicada i més sensible, va continuant fins avui. Aquesta és l'època dels retrats i dels nus, de la qual fou un magnífic anunci i començ el deliciós Retrat de la Senyora C. D'aleshores ençà, Sunyer ha anat consolidant tots els seus guanys anteriors i es troba avui en plena producció del millor de la seva obra.

tota l'evolució de l'artista sitgetà. Atractiu i interessant en aquella modalitat, és, però, després del seu retorn a Sitges que el seu talent il·lumina i guia plenament la seva obra. No hem estat pas nosaltres els primers en observar-ho i, deixant la paraula a Josep Maria Junoy, treurem de la monografia que va dedicar a l'artista en les edicions Quatre coses, aquests mots: «Deixats de banda els primers anys de lluita i d'aprenentatge a París,

constatem que totes les més interessants etapes de consolidació i maturització del seu art es descabdellen en la seva terra natal sitgetana».

I és damunt aquesta seva terra natal que el nostre artista s'ha trobat i ens ha pogut donar aquesta seva pintura que marca una empremta tan profunda en les nostres arts actuals.

ho matisa tot en amples harmonies grogues, rosa, cendra, torrat, blaves i platejades.

De vegades, Sunyer es decanta un xic massa cap al conceptisme i l'estilització; aleshores, un caient convencionalista desvirtua o enterboleix la íntima qualitat pictòrica de les seves realitzacions. Però força més sovint es desprèn d'aquesta

✓ J. Sunyer. — «La meua família»
(Museu d'Art de Catalunya)

Com hem assenyalat més amunt, Sunyer no és pas colorista, ni tampoc no sembla que sigui cap preocupació seva la recerca específica del color. Però — particularment en aquesta darrera tongada — com domina el sentiment, la comprensió i l'emoció del color en cada una de les seves teles! No és, en veritat la persecució del to i l'accent exacte de cada objecte, car més aviat diríeu que la seva dèria és l'exactesa de la línia, la precisió del modelat, l'expressió concisa de la forma, però és com una llum que ho envolta i

trava i el pintor es dona tot enter. Aleshores, sigui quan s'obstina en l'estricta corporeïtat, accentuant i remarcant els valors fins a la duresa, sigui quan percaça la línia, resseguint amb un traç finíssim i exacte la turgència d'un pit, el desmai d'un braç, la netedat d'un ull o la tendresa d'uns llavis, acolorint aladament el conjunt ara amb pasta abundosa, adés amb tènues refregats, Sunyer és digne de tota reverència.

JOAN CORTÈS

L'EXPOSICIÓ DE PRIMAVERA DEL 1937

Després dels esdeveniments públics del 19 de juliol de l'any passat, de fet va deixar de funcionar la Junta Municipal d'Exposicions d'Art, que tenia l'encàrrec d'organitzar i celebrar cada any les anomenades Exposicions de Primavera de belles arts.

És evident, per altra part, que en arribar enguany la data de l'Exposició, les circumstàncies tampoc eren propícies per a reunir un bon conjunt d'obres dels nostres millors pintors i escultors.

Tot plegat posava en perill la continuïtat d'aquestes manifestacions anuals d'art.

El conseller-regidor de Cultura de l'Ajuntament senyor Víctor Colomer va decidir evitar aquesta discontinuïtat i, en conseqüència, es va posar d'acord amb l'alcalde i va recabar la col·laboració de la Generalitat i dels Sindicats d'Artistes Pintors i Escultors de Catalunya (U. G. T.) i de Professions Liberals, Secció de Belles Arts (C. N. T.), per a celebrar enguany l'Exposició corresponent.

Així ho féu públic en una nota publicada a la premsa el dia 24 de juny.

Al mateix temps, la Generalitat, aquells dies, publicava la següent disposició:

«Per tal que la Junta Municipal d'Exposicions d'Art pugui desenvolupar en aquests moments la missió de protecció a l'art que li és pròpia, i tenint en compte, altrament, que en formalitzar-se el Pressupost actual de la Generalitat, avui prorrogat, no hi van ésser incloses les partides destinades al pagament de les despeses que motiva la celebració anual de l'Exposició de Primavera, i de les que comporta l'adjudicació dels Premis d'Escultura i de Pintura, «Damià Campeny» i «Isidre Nonell», respectivament, creats l'any 1934 per la Generalitat de Catalunya,

A proposta del conseller de Finances, i d'acord amb el Consell,

Decreto:

Article 1.º És concedit un crèdit extraordinari de 100.000 pessetes, al Departament de Cultura, destinat com a ajut

econòmic de la Generalitat a l'obra que porta a terme la Junta Municipal d'Exposicions d'Art, que serà lliurat, prèvia l'aprovació del conseller de Cultura dels projectes que per a la seva inversió li formuli l'esmentada Junta.

El conseller de Cultura resta facultat per a regular la inversió d'aquest crèdit, dintre les finalitats a les quals està destinat, previ l'informe de la Junta de Relacions Culturals, en el cas que una Exposició sigui projectada a l'estranger.

Art. 2.º És concedit igualment un crèdit extraordinari de 35.000 pessetes, al Departament de Cultura, per tal que siguin destinades com a subvenció a l'Exposició de Primavera d'enguany i per al pagament dels Premis d'Escultura i de Pintura «Damià Campeny» i «Isidre Nonell», concedits entre les obres presentades a l'esmentada Exposició.

Art. 3.º Oportunament es donarà compte al Parlament de Catalunya de la present disposició.

Barcelona, 25 de juny del 1937.

Lluís Companys. — El conseller de Finances, Carles Martí Feced.»

En virtut de tot això, l'Exposició s'efectuava realment, però sense l'organització que havia tingut els anys anteriors i en una forma nova, circumstancial.

El dia 24 de juny va quedar obert el període d'inscripció d'expositors. Per aquest any foren suprimits els drets d'inscripció. També es varen suprimir els descomptes sobre les vendes. Els jurats d'admissió foren elegits el dia 1 de juliol. Per la secció de Pintura es designaren els artistes Cochet, Domingo, Ventosa, Palà i Bosch-Roger, i per la d'Escultura, Casanoves, Dunyach, Juanico, Follià i Canyes.

L'Exposició fou instal·lada al vestíbul de l'estació del ferrocarril de Sarrià de la Plaça de Catalunya. Estava formada, com els anys anteriors, de les següents seccions: Pintura, Escultura, Dibuix i Gravats.

Hi tenien obres exhibides els següents artistes:

Aguilera, Alemany, Amat, Antiga, Ariet, Arteche, Barrechenca, Bas i Blasi, Blasco,

El «Bohemio», Bosch-Roger, Bosch, Cabanyes, Calderó, Calsina, Callicó, Camps, Casals, Casas Abarca, Castedo, Cochet, Commeleran, Carme Cortès, Ramon Cortès, Antoni Costa, Miquel Costa, Pere Costa, Creixams, Davalillo, Domingo, Duch i Aguiló, Durban, Falkner, Farell, Farré, Febrés, Ferrater i Feliu, Figueras, Fina Fernández, Flores García, Forteya, Galí, Gàndara, Garriga, Gausachs, Graño, Güell, Hurtuna, Junyent, Labarta, López, López-Obrero, Llop, Marsà, Salvador

Camps, Canyes, Casanovas, Clarà, Collet, Comas, Coscolla, Dunyach, Fenosa, Folia i Prades, Gironès, Homs, Juventeny, Llisas, Marineho, Maynadé, Moré, Moscoso, Nogués, Paredes, Parera, Pradell, Sabadell, Salvadó, Serra, Solanic, Tàrrac, Arnau, Arteche, Bécker, Callicó, Camí, Canyelles, Cardunets, Climent, Conejo, Cusiné, Farell, Fargas, Ferreny, Fina Fernández, Flores, Franch, Freixes, Galí, García, Gil i Ballera, Giró, Gràcia, Martínez, Maynadé, Narro, Oms, Panyella,

Les autoritats en l'acte inaugural

Martínez, Soledad Martínez, Martínez-Tarrasó, Mas i Mas, Mercadé i Queralt, Mercadé i Escudé, Miralles, Montoriol i Puig, Muntané, Nadal, Navarro, Nogués, Obiols i Palau, Odena, Olivé i Cabré, Olivé Font, Oller, Padilla, Palà, Planas Dòria, Porcar, Porta, Prim, Puigdemolas, Ricart, Romagosa, Roqueta Rosic, Sabaté, Santasusagna, Senabre, Sergio, Serra, Soler i Gili, Soler Liró, Soler-Puig, Trenchs, Valero, Valls, Ventosa, Vial, Vidal, Vidal-Gomà, Vidal Rolland, Villà Bassols, Villà Miquel, Villà Marquès, Zaldiea, Arenyas, Armengod, Baratta, Cairó,

Prat i Ubach, Rodríguez, Sabaté, Sainz de la Maza, Serra i Soler-Puig.

El dia 15 de juliol, a les cinc de la tarda, va tenir lloc l'acte oficial de la inauguració.

En aquest acte va parlar en primer lloc el pintor senyor Cuchet, que féu unes disgressions generals sobre la pintura.

Seguidament féu ús de la paraula l'escultor Enric Casanoves, que remarcà el que representava el fet que s'hagués pogut celebrar aquesta Exposició enmig de les circumstàncies actuals.

Després parlà el conseller-regidor de

Cultura de l'Ajuntament senyor Víctor Colomer, que representava a l'alcalde de la ciutat. En el seu discurs exposà el pla que l'Ajuntament havia elaborat d'acord amb la Generalitat a fi d'estimular la producció artística catalana i fer possible l'activitat dels pintors i escultors. Explicà que a aquest efecte s'havia votat un crèdit de 300.000 pessetes i que serien concedits als artistes uns avençaments de pessetes 3.000 trimestrals a compte de llur producció.

tes Exposicions a adquirir obres per a les seves col·leccions d'art modern i el propòsit de continuïtat a què responia aquesta Exposició, va entendre que tampoc podia interrompre aquest costum i a l'efecte les Conselleries de Cultura de la Generalitat i l'Ajuntament varen designar els senyors J. Pous i Pagès, Francesc Pujols, Just Cabot i A. Duran i Sampere, per a què, junt amb el mateix comissari, com a president, formessin el jurat que havia de triar les obres a adquirir per a

Un aspecte de l'Exposició

Clogué l'acte el discurs del conseller de Cultura de la Generalitat senyor Carles Pi i Sunyer, que ostentava la representació del president senyor Companys. Glosà eloqüentment la manifestació d'espiritualitat que l'Exposició representava i elogià amb emoció els artistes que hi havien concorregut, els quals, digué, demostraven, amb aquesta actitud, que es mantenien en el lloc de lluitadors que és propi dels moments actuals.

La Comissaria General de Museus, recordant l'habitut que havia tingut sempre la Junta de Museus d'acudir a aques-

la dita destinació. El jurat, el dia 21 de juliol, va formular el seu dictamen, en virtut del qual són adquirides les obres següents:

Pintura. «Meditació», de Ramon Cal·lina; «Mercat d'Olot», de Xavier Nogués; «Fira de Gràcia», d'Albert Junyent; «Sol i Ombr», de Francesc Labarta; «Marina», de Joan Serra, i «Atzavares sobre Masnou», de Miquel Villà.

Escultura. «Nu de noia», de Llorenç Cairó i «Nu», de Josep Dunyach.

Dibuix. «Apunts de nen», de Francesc Serra.

FACTA!

A continuació, va ésser publicat el següent Decret de la Generalitat:

«Inaugurada l'Exposició de Primavera, que ha organitzat la Junta Municipal d'Exposicions d'Art, no pot ajornar-se la convocatòria dels Premis de Pintura i Escultura «Isidre Nonell» i «Damià Campeny», encara que això obligui a avançar-se a la dels Premis Literaris i Musicals, la qual serà feta posteriorment. Cal, però, tenir en compte en la concessió dels premis de pintura i escultura, que si bé l'Exposició de Primavera ha estat la manifestació artística que de consuetud ha servit per a concedir-los, la qual cosa aconsella de mantenir el costum establert, la urgència amb què ha hagut d'ésser convocada l'Exposició exigeix de facultar els jurats per a proposar un nou procediment de concessió en el cas que cregués de cap de les obres presentades, malgrat llurs mèrits, no corresponguessin a la importància del Premi.

Per les raons esmentades, a proposta del conseller de Cultura i d'acord amb el Consell,

Decreto:

Article únic. Són convocats per a engrany els Premis de Pintura i Escultura «Isidre Nonell» i «Damià Campeny», creats per Decret del 9 de maig del 1934, els quals seran concedits d'acord amb les següents Bases:

Primera. — L'import d'aquests Premis és de 5.000 pessetes, cada un, i es respecta a l'autor el dret de vendre l'obra premiada.

Segona. — Els premis seran concedits a una pintura i a una escultura de les presentades a l'actual Exposició de Primavera, organitzada per la Junta Municipal d'Exposicions d'Art.

Tercera. — El Jurat encarregat de concedir el Premi de Pintura «Isidre Nonell» estará constituït pel conseller de Cultura de la Generalitat o persona en qui delegui, que en serà President; pel conseller-regidor de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, o persona en qui delegui; pel Comissari de Museus, o persona en qui delegui i pels artistes Hermen Anglada i Camarasa, Joaquim Mir i Elisi Meifren.

Seran suplents els artistes Iu Pascual i Francesc Galí.

Quarta. — El Jurat encarregat de concedir el Premi d'Escultura «Damià Campeny» estará constituït pel conseller de Cultura de la Generalitat o persona en qui delegui, que en serà President; pel conseller-regidor de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona o persona en qui delegui; pel Comissari de Museus, o persona en qui delegui, i pels artistes Josep Clarà, Enric Casanovas i Josep Viladomat. Seran suplents els artistes Joan Rebull i Josep Cerveto.

Cinquena. — Si algun dels dos Jurats cregués que cap de les obres presentades a l'Exposició de Primavera, malgrat llur vàlua intrínseca, no es fes mereixedora al Premi, podrà, de moment, deixar de concedir-lo, en qual cas proposarà a la Conselleria de Cultura el procediment que estimi més adequat per a la seva concessió.

Barcelona, 27 de juliol del 1937.

Lluís Companys. — El conseller de Cultura, Carles Pi i Sunyer.»

Els jurats varen quedar formats com segueix:

President: Ramon Frontera, sots-secretari de Cultura, per delegació del conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya; vocals: Joan Merli, per delegació del conseller-regidor de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, Joaquim Borralleras, secretari de la Comissaria General de Museus, per delegació del Comissari, Hermen Anglada, Elisi Meifren, Francesc Galí, Josep Clarà, Josep Viladomat i Joan Rebull.

Aquests jurats es varen reunir el mateix dia 30 i varen acordar concedir el «Premi Nonell» a Xavier Nogués, per la seva obra «Mercat d'Olot» i deixar sense adjudicació el «Premi Campeny».

Els mateixos jurats, conjuntament, varen dictaminar sobre les obres que podrien respectivament adquirir la Generalitat i l'Ajuntament.

L'Exposició fou prorrogada fins el dia 3 d'agost, en què fou definitivament clausurada.

ES LA QUE FALTA

PICASSO AL MUSEU D'ART DE CATALUNYA

senta notablement intensificada. A força de reproduir un model no sempre d'una mateixa rajola, sinó de diverses ja recopilades, el dibuix degenerava, sobretot si qui estargia no sabia escollir un model ben recícut o si estargia fredament sense posar-hi d'ell un xic de gràcia per regenerar-lo. Són molts els dibuixos que hom troba sensiblement degenerats. És així mateix molt possible que a través de diversos estargits poc recícuts, les imatges s'empetitissin, com passa en les figures de pessebre emmotllades moltes vegades. Hom troba algunes rajoles amb les figures més petites que no enen en rajoles anteriors. Era també corrent alterar un xic el dibuix en fer un estargit; sobretot en detalls d'indumentària; són moltes les figures que en rajoles set-centistes hom les troba amb valons i cuixals que es presenten amb calces llargues en les rajoles del vuit-cents.

En la secció de gravats de la Biblioteca dels Museus d'Art, es conserva una interessant i copiosa col·lecció d'estargits adquirits pel distingit escriptor Raimond Caselles que pertanyien al darrer cseueller barceloní que es lliurà a la rajoleria. Hi figuren els estargits dels tipus més corrents i populars de rajoles, alguns poden ésser classificats de sis-centistes; n'hi ha més d'un centenar del segle XVIII i cosa d'una trentena del segle XIX. N'hi ha alguns de repetits i tots mostren senyals d'haver servit. Que sapiguem, és l'única col·lecció catalana autèntica d'aquesta mena de documents i els considerem d'un gran valor per a l'estudi de la ceràmica catalana.

JOAN AMADES

BIBLIOGRAFIA

- Amades (J.), J. Colomines i P. Vila. *Les Augues*. Barcelona, 1931.
 Amades (J.), J. Colomines i P. Vila. *Els Soldats*. Barcelona, 1936.
 Anònim. *Trepes i dibuixos de rajoles catalanes*. Revista *Vell i Nou*. Vol. 1, núm. 12. Barcelona, 1915.
 Font i Gumà (Josep). *Rajoles valencianes i catalanes*. Vilanova i la Geltrú, 1905.
 Gudiol (Josep). *De Rajolers i Rajoles de color*. Revista *Vell i Nou*. Vol. IV, núms. 76, 79 i 81. Barcelona, 1918.
 Peixoto (Rocha). *Una iconographia popular em azulejos*. Revista *Portugalia*. Vol. 1, fasc. IV. Porto, 1900.
 Santacana Romeu (Francesc). *Catàleg il·lustrat del Museu Santacana, de Martorell*. Barcelona, 1900.
 Simon (Josep M.). *Notes per a la Història de les ulleres*. *Les ulleres en la imatgeria popular catalana*. Estampes i Goigs. *Romansos, Ventalls, Augues i Rajoles*. Nota 0. Barcelona, 1930.
 Wichmann (Heinrich). *Altholländische Fliesen*. Leipzig, 1926.

Pau Ruiz Picasso va néixer a Màlaga l'any 1881.

Quan no tenia més de dotze anys, el seu pare va ésser nomenat professor de la nostra Escola de Belles Arts i això va obligar a la família a venir a residir a Barcelona.

A Barcelona va cursar Picasso els seus estudis superiors i a Barcelona va celebrar la seva primera exposició.

Per això, Picasso, malgrat ésser andalús de naixement, ha estat sempre considerat com un pintor català, raó per la qual la Direcció dels nostres Museus va entendre que les seves obres havien de figurar en el Museu d'Art de Catalunya, que és exclusivament dedicat a l'art del nostre país.

* * *

Cap obra de pintor contemporani no ha suscitat, com la de Picasso, una literatura tan abundant. És que la literatura a base de la pintura, difícilment, potser, hauria trobat un tema més generós, una pedrera més pròdiga.

Des del panegíric a la detracció, els comentaris a l'obra de Picasso recorren tota la gamma. Les exegesis més diverses s'han esmerçat en l'explicació del «cas Picasso». El nom del pintor malagueny-català-parisenc ha omplert sovint els noticiaris i els anecdotaris.

Però, d'altra banda, cap pintor com Picasso no ha estat més avar de declaracions de principis, de formular teories o d'adherir-se a teories d'altri, com si, a la seva vegada, hagués pres per lema aquella *boutade* d'Isidre Nonell: «Jo pinto, i prou!» Només, de tant en tant, Picasso també ha engegat alguna *boutade*, que ràpidament ha circulat per allò que se'n diu els «medis artístics»; després d'haver circulat, però, sovint no s'ha pogut aconseguir que Picasso la confirmés, la desmentís o la rectificqués.

El debat Picasso, doncs, continua obert, i probablement hi seguirà, més o menys intens, amb l'absència constant del pin-

847. 1937

MPB 4264
 MPB 4276
 MPB 4772
 MPB 4773
 MPB 4264 R
 MPB 4252 R

BUTLLETÍ DELS MUSEUS D'ART DE BARCELONA

tor, el qual, indiferent als dolls de tinta que fa rajar, seguirà pintant i lliurant la seva obra variada a la voracitat dels comentaristes i a la sorpresa dels públics,

cia de l'escultura negra, cubisme, pompeianisme, sobrerrealisme, etc.); assenyalaran, amb més o menys possible precisió, les dates entre les quals s'inclou cada

✓ P. R. Picasso. — «Ballarina nana»
 (Museu d'Art de Catalunya)
 MPB 4274

desorientats els uns i els altres pel constant giragonsseig d'aquest artista proteic.

Alguns crítics, alguns col·leccionistes, s'entretindran a voler destriar «èpoques», o potser millor «maneres», en l'obra de Picasso (època blava, època rosa, influen-

manera, perquè l'esperit humà es complau en les classificacions, les quals li són, d'altra banda, una necessitat sovint indefugible, una comoditat, si més no.

Al contrari, els admiradors incondicionals de Picasso sostindran que l'obra d'a-

quest fenomen — la «monstruosa absència de personalitat que fa la personalitat de Picasso» (P. du Colombier) — és una empresa que no val la pena. Ens explicarem, encara que sigui havent d'agafar les coses d'una mica lluny. Ja hem dit que cap altra obra de pintor com la de Picasso no ha suscitat tanta literatura. Ha estat, sobretot, com més s'ha apartat Pi-

exemple: quarta dimensió, a propòsit del cubisme; subconscient, a propòsit del sobrerrealisme, etc.).

D'altra banda, en la major part de teoritzadors de l'art dit modern existeix una confusió constant entre el punt de vista del creador i el punt de vista de l'espectador. El crític pretén analitzar, no l'obra que té al davant, sinó el procés de crea-

✓ P. R. Picasso. — «Arlequin»
(Museu d'Art de Catalunya)

MPB 10941

casso de la pintura representativa, que més han formiguejat els comentaris teòrics. El més sovint, en els assaigs dedicats a Picasso, del que es parla menys és de pintura. Els pintors cubistes i sobrerrealistes i els escriptors amics d'ells han llançat tot de teories — l'eclosió d'aquestes és, d'altra banda, una característica de l'època — on el que abunda, sobretot, és un cientisme bon xic pedant que indigna o fa somriure els homes de ciència (per

ció d'aquesta obra, quan és l'obra l'única que, en definitiva, importa.

Potser perquè Picasso, a la seva vegada, està convençut d'aquesta veritat, ha estalviat tant com ha pogut tota mena de teoritzacions, ha deixat que la seva obra parlés per ell i que uns altres es prenguessin la feina d'explicar o de justificar la seva pintura, i ha abandonat aquesta al judici contradictori de l'actualitat i al més ponderat, però imprevisible, de la posteritat.

✓ P. R. Picasso. — «Cap de dona»
(Museu d'Art de Catalunya)
mpB 4268

✓ P. R. Picasso. — «Retrat del pintor
Sebastià Junyera»
(Museu d'Art de Catalunya)
mpB 4262

No es poden hipotecar els judicis de l'esdevenidor; però — i això no passa d'ésser, com ho és al capdavant tota crítica, una opinió personal, que no som sols a

✓ P. R. Picasso. — «Dibuix en blau»
(Museu d'Art de Catalunya)
mpB 4272

sostenir — ens decantem a creure que les obres que de Picasso guarda el Museu de Barcelona són de les que tenen majors probabilitats de sobrevivència, per da-

mund de les vel·litats del gust i a través dels canvis del temps.

Potser hi haurà qui trobi a faltar, en la col·lecció picassiana del Museu, obres representatives d'algunes maneres d'aquest pintor que mai no ha jugat sobre una sola carta, fins al punt que cap deïxeble no l'ha pogut seguir en la seva prodigiosa mobilitat. Indubtablement, «un quadre no és una finestra oberta sobre la natura», com deia Maurice Denis justifi-

pintar de Picasso, cal convenir que les obres d'aquest al Museu de Barcelona són de les més estrictament pictòriques, de les menys contaminades per influències alienes a la pintura. Tant l'esmentat *Retrat*, com l'*Arlequí* (1) — prototipus d'un motiu que el pintor havia també d'explotar segons els canons cubistes —, com la *Ballerina nana*, com *Maternitat*, com *Margot*, com el *Retrat del pintor Sebastià Junyer* (pertanyent a la famosa «època blava»),

✓ P. R. Picasso. — «Bodegón»
(Museu d'Art de Catalunya)

mpb 427 3

cant el dret de l'artista a la deformació i a la transposició; però, fet i fet, per al pintor ha d'existir el món exterior. I, perquè els Picassos del Museu de Barcelona són aspectes del món exterior traduïts pel pintor, és una de les raons que ens fan creure en llur perdurabilitat.

Joan Sacs sosté que de l'obra de Picasso no restaran sinó les obres menys picassianes, i citava com exemple d'aquestes el *Retrat de la Sra. Canals*. Sense voler escatir el grau de picassianisme que puguin contenir unes o altres maneres de

per exemple, són exemptes de preocupacions apictòriques, de desvarieigs teòrics; l'autor, en funcions de dedicar-se a la pintura imitativa, persegueix el dibuix, el color i la matèria, a la recerca d'aquella correspondència entre fons i forma sense la qual l'obra d'art resulta mancada.

Possceix també el Museu una nombrosa sèrie de dibuixos de Picasso, pertanyents en gran part a aquella època bohèmia, dels «Quatre Gats» a Barcelona o dels temps descrits en tots els llibres de re-

1. Cenerós donatiu del propi autor al Museu.

✓
mpB 4267
P. R. Picasso. — «Dibuix»
(Museu d'Art de Catalunya)

✓
mpB 4270
P. R. Picasso. — «Vedette»
(Museu d'Art de Catalunya)

✓
mpB 4775
P. R. Picasso. — «Dibuix»
(Museu d'Art de Catalunya)

✓ P. R. Picasso. — «Artista en el camerino»
(Museu d'Art de Catalunya)
mpB 4275

✓ P. R. Picasso. — «Dibuix»
(Museu d'Art de Catalunya)
mpB 4277

✓ P. R. Picasso. — «Dibuix»
(Museu d'Art de Catalunya)
mpB 4274

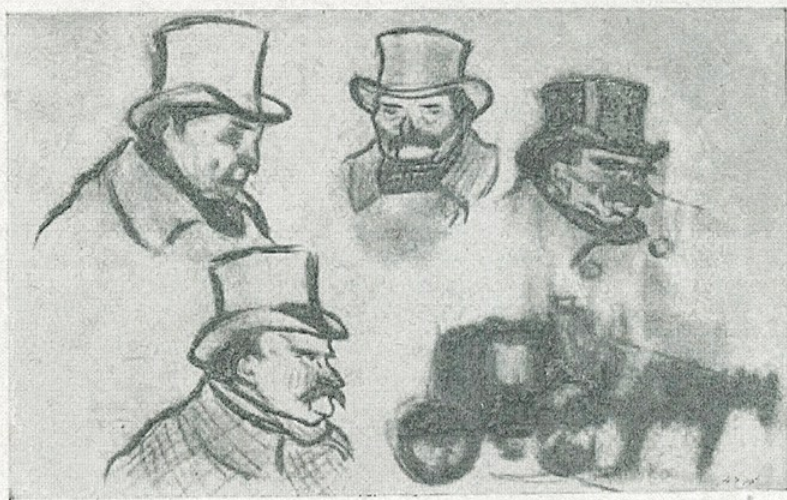
✓ P. R. Picasso. — «Maternitat»
(Museu d'Art de Catalunya)
MPB 4269

✓ P. R. Picasso. — «Apunts»
(Museu d'Art de Catalunya)
MPB 4776

✓ P. R. Picasso. — «Margot»
(Museu d'Art de Catalunya)
MPB 4271

✓ P. R. Picasso. — «Apunts»
(Museu d'Art de Catalunya)
MPB 4778

✓ P. R. Picasso. — «Apache»
(Museu d'Art de Catalunya)
MPB 4263

cords del Montmartre d'abans de la guerra europea, i sobretot en el de Fernande Olivier: *Picasso et ses amis*. S'hi nota, en molts — com, d'altra banda, en tants i tants dibuixants d'aquells anys — la influència de Toulouse-Lautrec i de Steinlen: la d'aquell, sobretot pel que fa als temes, la d'aquest, principalment pel que fa a la manera. Aquests dibuixos, encara que algun crític hagi dit d'ells que són concessions a l'efímer, encara que s'hi vulgui trobar, com un retret, un cert solatge literari, també molt de l'època, ens fa l'efecte que responen a un tret del caràcter de Picasso, aquell que Fernande en l'esmentat llibre nota amb aquestes paraules: «Li agradava tot el que era d'un color local violent, en respirava amb delícia l'olor característic. Res del que era abstracte no semblava poder fer-li efecte».

No obstant, ja és sabut, potser a la pintura dita «abstracta» més que a cap altra deu Picasso bona part de la seva fama.

Però davant d'aquesta mena de pintura és quan és més fàcil d'adonar-se que les audàcies serien insuportables si no estiguessin apuntalades per una tècnica sàvia. I ni els més aspres detractors de Picasso mai no han gosat discutir la seva habilitat.

Quan, acabat — que tant de bo sigui ben tard — el cicle picassà, esvaïts engrescaments i esnobismes, liquidades modes i maneres de pintar, establerta per crítics minuciosos i especialitzats la part — potser en realitat excessivament sobrevalorada per alguns — de les incompresibles influències sofertes, destriat i garbellat el que l'obra de Picasso pugui tenir de permanent i el que pugui tenir de destinat al rebuig o a l'oblit, una cosa és segura: que la història del moviment artístic — no solament pictòric, sinó també literari i musical — contemporani, no podrà prescindir del nom de Picasso. I això ja és una cosa prou important.

JUST CABOT

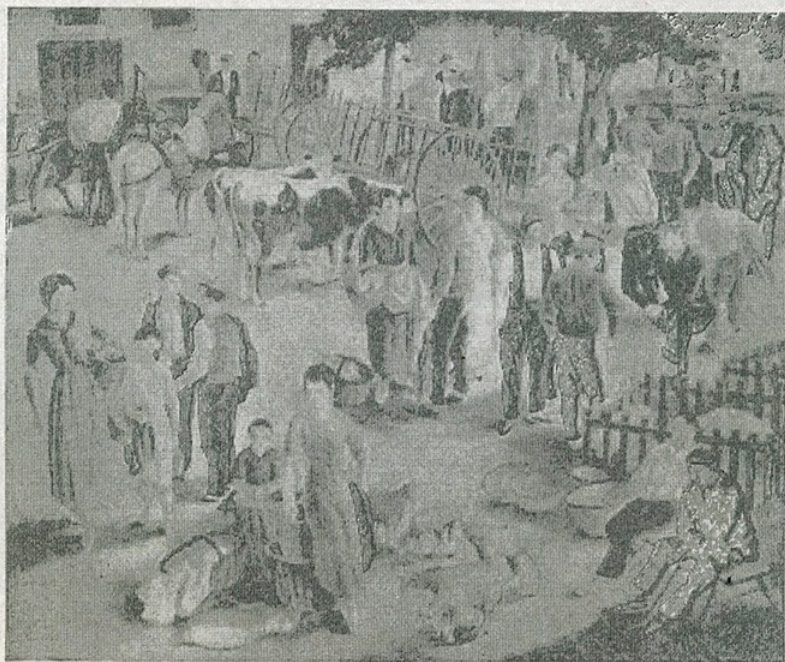
✓ P. R. Picasso. — «Lola»
(Museu d'Art de Catalunya)
MPB 4265

LES ADQUISICIONS DE LA COMISSARIA DE MUSEUS EN L'EXPOSICIÓ DE PRIMAVERA DEL 1937

En la segona quinzena d'aquest darrer juliol xafogós, el vianant i especialment l'«amateur d'estampes», que, degut a l'escassetat d'exposicions, anava assedegat de contemplació artística, pogué finalment

en conjunt, el to a què ens tenia acostumats. Però també hem d'anotar amb goig, que algunes aportacions individuals força remarcables ens han compensat de la global mesquinesa i de la «palla» vulgaríssima, que, aquest any, ha rebrotat amb singular ufana.

No obstant, aquesta Exposició presenta un mèrit efectiu que és molt d'agrair: la continuïtat. Mal sigui en plena canícula, en un subterrani particularment xafogós

FALTA!

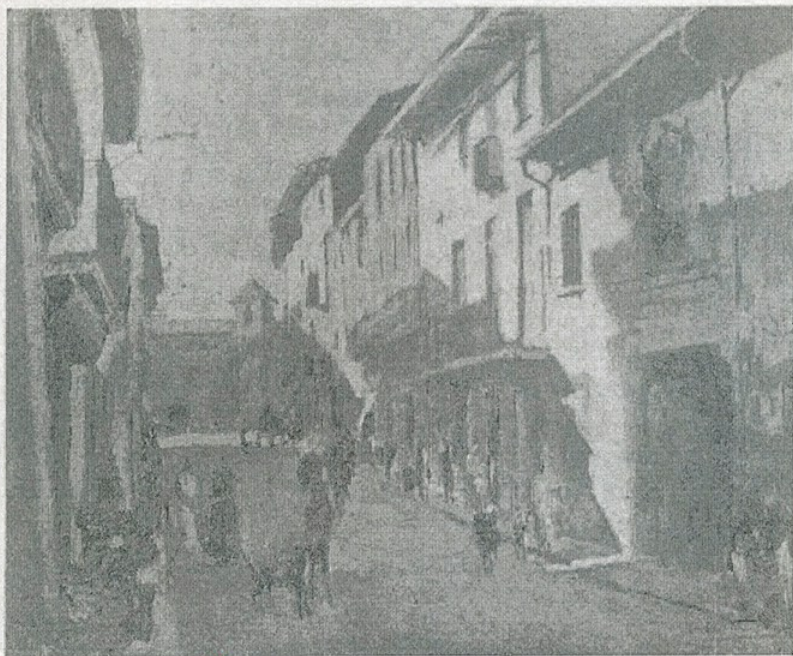
Xavier Nogués. — «Mercat d'Olot»

satisfer la seva apetència en un dels vestíbuls de l'estació subterrània de la plaça de Catalunya, on enguany s'ha celebrat l'Exposició de Primavera. No ens atreviríem assegurar, però, que l'entusiasta ciutadà hagi quedat tan satisfet com altres vegades.

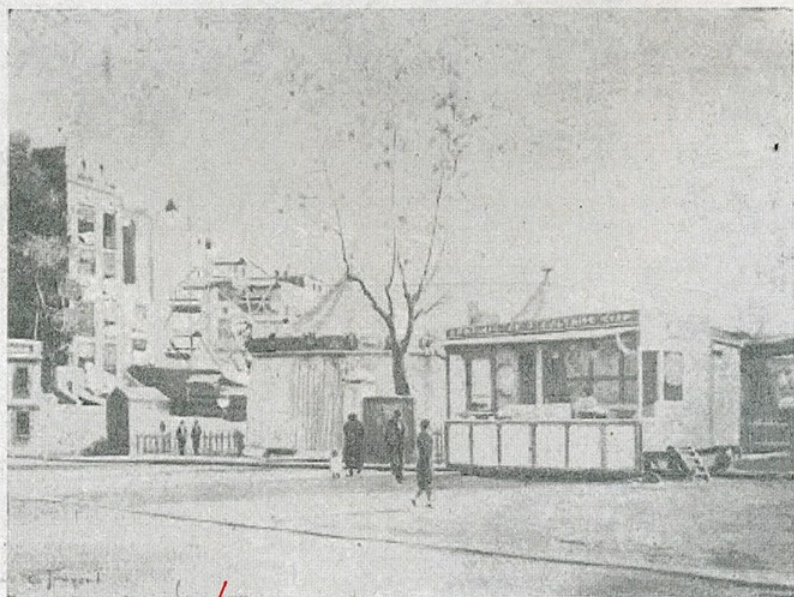
Perquè, cal confessar-ho, aquest any el certamen oficial, ni qualitativament ni per la quantitat, no es pot equiparar amb els que l'han precedit. Sigui pel que sigui (no és hora d'escatir-ho) hem de constatar que el Saló d'enguany no ha assolit,

i les actuals circumstàncies, s'ha celebrat l'Exposició de Primavera 1937, continuadora perseverant de les anteriors. Per això sol, ja hauria estat suficientment justificada, perquè així s'ha pogut mantenir el contacte entre públic i artistes, després d'un obligat apartament.

I també és d'agrair la continuïtat demostrada per la Comissaria de Museus en adquirir — com cada any — algunes de les obres exposades. Els encarregats de fer la tria han tingut bon ull. Encara que no hagin pogut adquirir tot el bo i millor de

✓ Francesc Labarta. — «Sol i ombra»

✓ Albert Junyent. — «Fira de Gràcia»

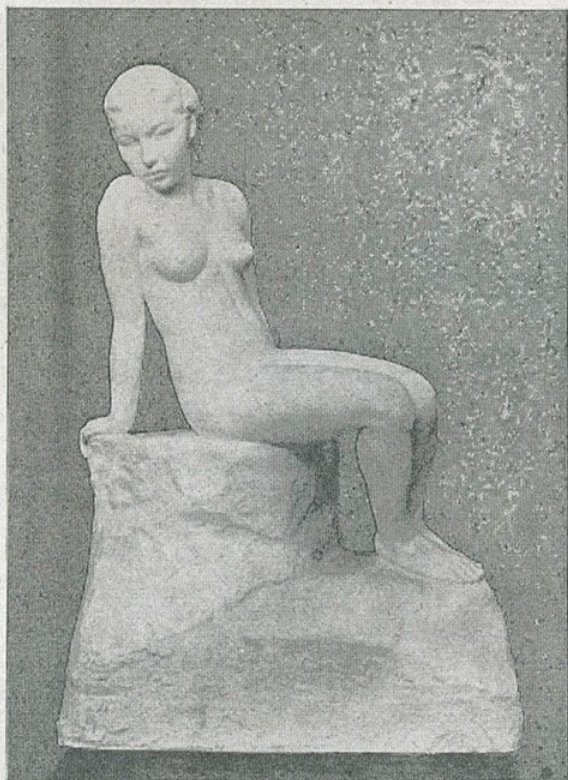
la sala, totes les adquisicions de la Junta podrien incloure's en el grup de les obres remarcables que citàvem de bon principi.

I entre aquestes, una de les més apreciades és, sens dubte, el «Mercat» de Xavier Nogués.

L'obra pictòrica de Nogués ja és prou coneguda perquè haguem de repetir tots els elogis a què és mereixedora. Però, de

resulta una harmoniosa articulació de figures. I és que a Nogués, com els bons prestidigitadors, mai no se li veu la trampa.

Quan Nogués pinta un quadre de cavallet hom l'ha titllat d'insuficiència quant a la substancialitat pictòrica o — per dir-ho d'altra manera — de manca de «pintura pictòrica». Però, això que en molts

Josep Dunyach. — «Nu»

les diverses facetes de la seva personalitat, la pintura a l'oli és de les menys prodigades. Per això, a cada nova tela s'han de repicar les campanes; i aquesta vegada amb força estrèpit.

En aquest «Mercat» de poble, cada figura posa a la seva manera, tothom fa el que li dóna la gana sense sotmetre's a l'obligat encarcament d'una artificiosa composició més o menys «estudiada», i, en canvi, d'aquest conjunt espontani en

artistes constitueix, evidentment, una falla greu, en ell no és cap defecte, sinó més aviat una de les seves singulars gràcies. I és que per arribar al moll de l'os de la pintura, Nogués no te cap necessitat de complicar ni castigar la pinzellada. Mireu, sinó, aquest «Mercat», d'una acuitat cromàtica impressionant, on cada personatge queda suficientment «explicat» sense proposar-ho. I, el verd del vestit de la noia de primer terme; no sembla talment

✓ Joan Serra. — «Marina»

✓ Miquel Villà. — «Etzevares d'el Masnou»

Francesc Serra. — «Apunts de nen»

La pintura de Miquel Villà ha estat classificada de neoromàntica, d'expressionista i fins de seguidora de Vlaminck. Però tot això no és cap mal, i tant se val. Perquè, amb el temps, hem vist que Villà ha anat aprofundint l'ofici fins a assolir una personalitat forta, alliberada de tota primicial influència. I actualment tendeix cap a un intelligent realisme.

Amb aquestes «Etzevares d'el Masnou» — apreciable monjoia de la seva producció — no hem arribat encara a l'objectivisme de les seves darreres obres. L'expressió pictòrica es manifesta per les vibracions rutilants de la pinzellada i en el dramatisme emotiu tan peculiar de l'artista. L'afuada percepció de Villà no és pas assequible a totes les intel·ligències; perquè a més de la plàstica hi ha una certa guspira interna — no perceptible per qualsevol — i que és la sal de la seva pintura.

En la «Meditació», Ramon Calsina ha

deixat de banda el seu esperit visionari d'altres vegades. Aquí tot és real i tractat objectivament. Un interior penombrós traspasat per un raig de llum zenital que arbora una draperia vermella i enfoca la noia meditativa.

Obra realitzada amb un veritable coneixement de l'ofici i per mitjà del qual aconsegueix resoldre elegantment les dificultats pròpies del tema. A més del valor pictòric — força remarcable — aquesta tela té qualitats decoratives de bona llei.

D'Albert Junyent ha estat adquirit un agradable panorama de barraques de fira, pintat amb la correcció habitual d'aquest apreciat artista. En la gamma cromàtica no s'exalta cap estridència efectista; els *rappports* notablement ben entonats, i una exquisida lluminositat s'espargeix apaciblement per tota la tela com en una bella estampa d'època.

L'aportació de Josep Dunyach (ens referim concretament al «Nu») és una de

les més interessants del Saló, i no tan sols pel seu valor intrínsec, ans també per la superació que representa.

Perquè en aquest Saló, la majoria dels expositors es limiten a conservar les seves més o menys acreditades posicions (alguns exhibeixen obres ja exposades) i d'altres encara fan un paper molt més trist en sortir a la palestra en franca retirada. En canvi, Dunyach és dels pocs que ha avançat amb passa ferma.

Cal només comparar el «Nu» d'enguany amb les tres obres presentades al Saló passat, per no dubtar-ne. Sembla com si d'aquell realisme vivent del «Tors», d'aquella expressivitat del «Cap de noia» i d'aquella tendresa emotiva de «La Família», n'hagi elaborat la mixtura que inflama aquest «Nu», adquirit per la Comissaria de Museus. I diríeu que l'alè vital del model encara perdura en la forma escultòrica; un modelat palpitant i alhora sanament vertebat.

Aquest «Nu» ha assolit aquell punt dolç de les obres ben recixides; una de les més sensibles que ha esculpit Dunyach i mereixedora d'alta consideració.

El «Nu de noia», de Llorenç Cairó, és una prova més del seu caient clasicista per bé que posseït de la sensibilitat d'ara.

La concisió del seu estil és una de les bones qualitats a remarcar. Una concisió que no exclou, però, les accidentacions de la forma. Perquè el mestratge de Cairó aconsegueix la depuració del modelat sense alterar ni empobrir la substancialitat del model.

També voldríem remarcar la manera distingida que té de plantar aquesta figura de Cairó, com si hagués vingut de Tanagra.

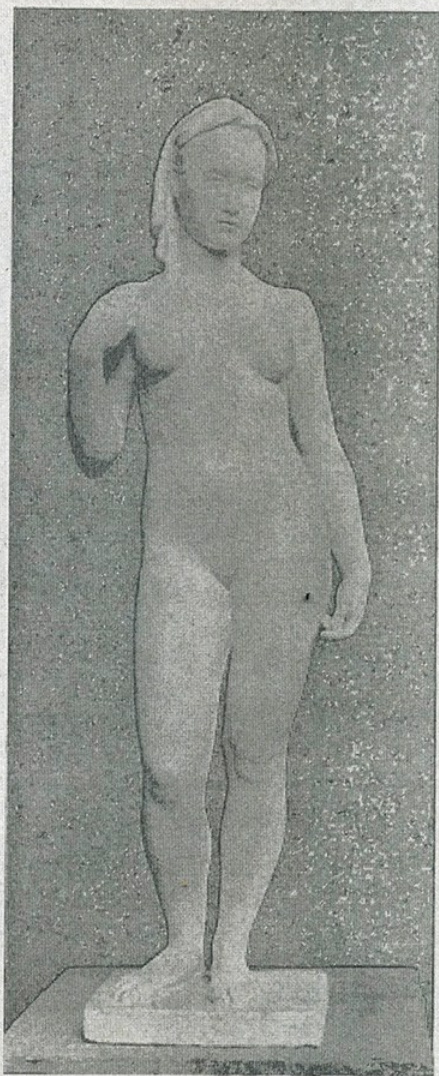
I amb els «Apunts d'infant», de Francesc Serra, s'acaben les adquisicions de la Junta de Museus en l'Exposició del 1937. Hem començat la llista amb Xavier Nogué — un dels autèntics prestigis de la nostra pintura — i l'acabem amb Francesc Serra, considerat com una jove esperança.

Però amb un traç tan segur i incisiu com el del seu llapis, ja no cal parlar més de futures possibilitats, sinó de cata-

logar-lo, des d'ara, com un dels nostres dibuixants més estimables.

Amb aquestes adquisicions, el nostre Museu s'ha enriquit amb les noves signatures dels pintors Miquel Villà, Ramon Calsina i Albert Junyent, i de l'escultor Llorenç Cairó, mereixedors, els quatre, de figurar en el catàleg oficial del nostre patrimoni artístic.

ARNAU D'ERILL

Llorenç Cairó. — «Nu de noia»

fer, entre altres obres, alguns cartells, en els quals la seva fantasia es posava magníficament al servei de la finalitat de propaganda d'aquesta mena de treballs. A aquesta capital va prendre part a les exposicions dels Independents, de la Société Nationale i dels Orientalistes. A Munic va celebrar dues exposicions amb un èxit brillant.

A Espanya havia obtingut nombroses distincions. Entre elles es poden esmentar els diplomes guanyats en exposicions oficials de Madrid i Saragossa; la Medalla d'Or de la Internacional de Belles Arts, celebrada a Barcelona el 1911, i els dos premis dels concursos de la nostra Societat d'Amics del País. També n'havia obtingut un en una exposició de Mèxic.

El nostre Museu té dues interessants obres d'aquest pintor. Una, titulada «Cor i ales», fou adquirida en l'Exposició del 1919 i l'altra, que es diu «A la Victòria de Samotràcia», ho fou en la del 1929.

En diverses col·leccions particulars es poden admirar uns notables paisatges que últimament va fer a Versalles, a distints punts del sud de França i a Girona. Al Palau Nacional una de les pintures murals que el decoren és seva; és la que es titula «El carro d'Apol·lo».

Havia nascut a la nostra ciutat el 21 de febrer del 1878.

LLEÓ SOLÀ GENÉ

També hem de donar compte del traspass d'un artista català que s'havia distingit notablement: és Lleó Solà Gené.

Havia nascut a Manresa el 24 d'abril del 1886. Es va dedicar primerament al conreu de l'escultura, obtenint una Medalla d'Or a l'Exposició Internacional de Belles Arts de Barcelona corresponent al 1911.

Després residí algun temps a l'Argentina on va deixar diverses obres seves.

D'allí passà a París, dedicant-se des d'aleshores a la pintura. Les seves produccions d'aquest moment s'enquadren en el moviment dels avantguardistes, entre els quals va fer sempre un bon

paper. Ho demostren encara avui els quadres que es poden veure en nombroses col·leccions particulars de París, com ho varen demostrar els que va exposar a les Galeries Maragall l'any 1934.

Darrerament, la Generalitat, en homenatge a la seva memòria, li ha adquirit una pintura per a ésser destinada al nostre Museu.

Ha mort a Capellades, on s'havia retirat, el dia 21 del darrer mes de febrer.

INGRESSOS ALS MUSEUS

Segon semestre del 1936

ADQUISICIONS

A l'Exposició de Primavera del 1936:

«Adela», pintura per Ernest Santasusagna. «Maternitat», pintura per Rafael Estrany. «Sant Gervasi», pintura per Oleguer Junyent. «La núvia», pintura per Lluís Masricera. «Figura vermella», pintura per Pere Creixams. «Flors», pintura per Olga Sacharoff. «El gerro de Talavera», oli per Jaume Mercadé. «Bucòlica», pintura per Joan Junyer. «Noia mirant un llibre», pintura per Josep Obiols. Dibuixos per Carles Bécquer. «Il·lustracions», dibuixos per Josep Narro. «Adela», escultura per Josep Clarà.

A particulars diversos:

Cinc retrats al carbó, per Ramon Casas.

DONATIUS

De la senyora Georgette Guillot:

Un botó discoidal d'aram repujat, del segle XIX.

Del senyor Francesc de P. Uriach:

Testa de Santiago Rusiñol en terra cuita, per Joan Borrell Nicolau.

Del senyor Jacint Àvila:

Diversos fragments d'ornamentació, en guix.

Del senyor E. Casacuberta:

Col·lecció numismàtica composta de 2.538 peces.

Del senyor Carles Pirozzini:

Una tauleta a l'oli, per Manuel Moliné.

Del senyor Pere Sors Guàrdia:

Un canó de bronze del 1751, dues pales i quatre fragments d'ancora, de plom.

Del senyor Martí Estany:

Setanta-nou cofrets antics, dos-cents deu rellotges antics amb les màquines corresponents i dues capses de rellotge antic sense màquina.

Del senyor Lluís Masriera:

Crist jacent. Pintura a l'oli de la qual és autor.

De la senyora Rosa Hernan:

Col·lecció de pintures, escultures, dibuixos, mobiliari, gravats, fotografies, autògrafs i llibres que havien pertangut a Ernest Soler de les Cases.

DIPÒSITS

Del senyor Josep Artigas Darnís:

Retrat d'home, pintura a l'oli per Antoni Caba.

Primer semestre del 1937

ADQUISICIONS

Al senyor Josep Manich:

5 monedes d'or, de darreries de l'Estat Mitjana: 2 de genoveses, 1 de veneciana, 1 de napolitana i 1 d'aragonesa.

DONATIU

Del senyor Miquel C. Arrau:

Col·lecció de pintures originals del seu pare Josep Arrau i Barba: Autoretrat. Còpia de l'autoretrat del seu mestre Josep Molteni. Retrat de Damià Campeny. Retrat de Josep Brocca i Campí. Retrat de Francesc Barret i Druet. Retrat de Rosa Rigalt. Retrat de Pere Barret i Druet. Eshós del Lavatori pintat per a Santa Maria del Mar, de Barcelona. L'Evangelistista Sant Marc. Eshós d'un retrat d'Isabel II.

Del senyor Josep Guardiola:

Col·lecció d'obres originals del seu mestre Ramon Amado: Cap d'estudi del rei Amadeu I, pintura a l'oli. Cap d'estudi d'home italià, pintura a l'oli. Cap d'estudi de noia barcelonina, pintura a l'oli. Còpia d'un quadre de Fortuny, pintura a l'oli. Pont del diable de Martorell, aquarella. Figura anatómica de Miquel Àngel, aquarella. Cap d'estudi d'home, dibuix a la sèpia. Còpia d'un fresc de Tièpolo, aquarella. Còpia d'un fresc de Tièpolo, aquarella. Picaporta de la catedral de Tarragona, dibuix al llapis. Pagès català, aquarella. Pàgessa catalana, aquarella.

Del senyor Josep-F. Rafols:

2 paisatges de suburbi al llapis-plom, originals d'Hortensi Güell.

Del senyor Antoni Coll Fort:

627 peces d'indumentària de diversos estils i èpoques.

DIPÒSIT

Del senyor Lluís Masriera:

51 objectes d'art àrab, persa, japonès, cubà, malai, etc.